

HVA ER RASISME?

Klassisk rasisme

Ordet *rasisme* kommer av at det tidligere var vanlig å dele folk inn i «raser» på bakgrunn av utseende, som hud-, hår-, øyenfarge og kroppsbygning. Man trodde at disse egenskapene hadde sammenheng med folks moral og intelligens og at det finnes forskjellige menneskeraser med ulik verdi. I kolonitiden hadde de hvite koloniherrerne en forestilling om at de innfødte med annen hudfarge var «barbariske hedninger» og «villmenn». En oppfatning om at det finnes ulike raser avhengig av biologiske egenskaper og at noen «raser» står over andre kaller vi *klassisk rasisme*. Et eksempel på dette er Hitlers idé om den «ariske rasen» som skulle være den rene og overlegne herskerrasen.

Kulturrasisme

I dag er forskerne enige om at det ikke finnes ulike menneskeraser. Det er flere hudfarger, men alle mennesker tilhører samme rase, nemlig menneskerasen. Alle har sin opprinnelse i Afrika, og vi er alle «blandingsprodukter». To hvite europeere kan for eksempel være mye lengre fra hverandre genetisk sett enn de er fra en person i Asia.

Nå brukes også begrepet rasisme mye bredere enn tidligere. Det kan ha sammenheng med kultur, religion og språk. Denne formen for rasisme kalles *kulturrasisme*.

Rasisme finnes nemlig også mellom hvite, mellom svarte og i forskjellige varianter i alle land i verden. Kulturrasismen er motstander av å blande folk og kulturer og mener at et samfunn som er preget av én kultur og religion er fredeligere enn et flerkulturelt samfunn. Dette fører blant annet til motstand mot innvandring fordi en mener at en slik kulturblending må føre til vold og konflikter. Dette synet var en viktig drivkraft bak terroren i regjeringskvartalet og på Utøya 22.juli 2011.

Typisk for alle former for rasisme er at mennesker defineres og nedvurderes, forfølges eller diskrimineres på grunn av hvilken gruppe de tilhører og ikke hvem de er som person. I dag brukes ofte begrepet *etnisitet* om minoriteter og hvordan en gruppe definerer seg selv i forhold til andre. Etnisitet kan dekke både nasjonal opprinnelse, folkegruppe, kultur, hudfarge og språk. En beskrivelse av en person ut fra personens etnisitet uten å ta med alle de egenskapene som gjør denne personen unik og ulik alle andre, kalles en stereotypi. Det er en forenklet beskrivelse ut fra noen felles trekk til den gruppen personen tilhører. Vi bruker ofte uttrykket «å sette folk i bås».

Hverdagsrasisme

Selv om internasjonale og nasjonale lover forbyr rasisme og diskriminering på grunn av etnisitet og livssyn, finnes det fremdeles mye hverdagsrasisme i Norge. For eksempel kan mange med utenlandske navn fortelle om store problemer med å få jobb eller leie bolig. Mennesker med minoritetsbakgrunn forteller at de blir stoppet av politiet uten grunn. Terrorgrupper som IS og hendelser som 11. september 2001 i New York, har forsterket en urettferdig forestilling om at alle muslimer er terrorister selv om de er like forskjellige som medlemmer av andre trossamfunn som kristendom og jødedom. Uttrykket *islamofobi* brukes om nedsettende beskrivelser av alle muslimer. *Antisemittisme* er fiendtlige holdninger mot jøder bare fordi de er jøder. De siste årene har for eksempel *jøde* blitt brukt som skjellsord i Osloskolene og jødiske gravsteder utsatt for hærverk.